
Zelený klenot uprostřed města. Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty UK jako místo nalézání

Zelený klenot uprostřed města. Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty UK jako místo nalézání

Voda prospívá rostlinám i lidem. Tím jako by se řídilo počasí, neboť proudy vody vylehčené sněhem skrápěly hlavy těch, kteří 15. října v odpoledních hodinách přišli do tropického skleníku Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty UK oslavit její 111. výročí otevření. Navzdory počasí byla atmosféra ve slavnostně vyzdobeném skleníku báječná, sešli se tam ti, kteří s ní spojili své profesní směřování, kteří jí věnují každodenní péči a pozornost nebo tam chodí načerpat sílu a inspiraci. Všichni hovořili o zahradě s láskou a nejvyšším respektem. Co ještě by si oslavenkyně mohla přát? Má toho za sebou víc, než by se mohlo zdát, přesto na ní není únava znát. V živém průběhu oslav byla žádanou osobou Mgr. Věra Hroudová, zástupkyně ředitele Botanické zahrady PřF UK. Jeden z četných rozhovorů rušného dne poskytla i redakci i-Fora.

Mgr. Věra Hroudová, zástupkyně ředitele Botanické zahrady PřF UK

Co znamenalo pro Botanickou zahradu Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze otevření zahrady na pravém břehu Vltavy v roce 1898? Jestli jsem to dobře pochopila, tato zahrada nahradila původní, která byla v jiných místech.

Ano, zahrada se přestěhovala z jednoho břehu na druhý - ze Smíchova, kde její původní umístění dodnes připomínají jména ulic jako je ulice V Botanice nebo ulice Preslova, pojmenovaná po jednom z bratrů Preslů, kteří se zasloužili významně o téměř veškeré české botanické názvosloví. Určitě na ně musíme se slzou v oku vzpomenout, když slyšíme taková jména rostlin jako například z mechů „šikoušek mnohotvarý“ a mnoho dalších. Takže zahrada se přestěhovala ze Smíchova sem především proto, že trpěla povodněmi, neboť byla umístěna přímo na břehu řeky Vltavy, a navíc také docházelo k velkému spadu popílku a jiných nečistot z budovaných textilních továren. V roce 1890 po veliké povodni, která pobořila i Karlův most, bylo tedy rozhodnuto o přestěhování zahrady někam jinam. A místo se naskytlo právě tady, v lokalitě Na Slupi, kde v té době už od roku 1845 fungovala tak zvaná Společenská zahrada společnosti Böhmische Gartenbau Gesellschaft. Ta sdružovala především šlechtice, kteří zde pěstovali exotické rostliny. Proto si tu postavili oranžerii, což přestěhování zahrady velmi usnadnilo, v exteriérech zahrady už byly vybudovány terasy a byly tam vysázeny některé ze stromů, které dodnes v zahradě máme - velký platan nebo nejméně stoletá lapina z Kavkazu - to jsou stromy, které tady zřejmě byly už za dob Společenské zahrady.

dobová pohlednice

Zahrada a její život jsou s Univerzitou Karlovou těsně provázány, jedna umožnila rozvoj té druhé. Měnilo se v této symbióze nějak výrazně její poslání?

Vždycky, když je botanická zahrada dobře obhospodařovaná, je to krásný, reprezentativní objekt, proto si myslím, že zahrada ve své historii vždy byla a měla by být i nadále výkladní skříní Univerzity Karlovy. Samozřejmě jejím primárním úkolem je pěstování rostlin zejména pro studenty dané vysoké školy, ale pochopitelně i ostatních vysokých škol, dalších stupňů škol a v neposlední řadě i široké veřejnosti, která tady může nacházet poučení. V naší zahradě ho může získávat 365 dnů v roce - exteriéry jsou otevřeny zdarma, městská část Prahy 2 nám pronajímá část své plochy za velmi symbolickou cenu a Magistrát hlavního města Prahy nám přispívá na provoz, takže zatím si můžeme dovolit tento luxus - nechat zahradu pro veřejnost otevřenou.

Hlavní vstup do skleníků Botanické zahrady PřF UK v Praze

Můžeme říct, že zahrada umožnila rozvoj nových oborů na Univerzitě Karlově nebo je to jen názorná výuková pomůcka pro studující botaniky? - samozřejmě kromě jejích estetických a duchovních hodnot...

Já si myslím, že určitě, těch aspektů je víc. Přinejmenším v době, kdy na Univerzitě Karlově ještě nebyla samostatná Přírodovědecká fakulta, existovala pouze Filozofická fakulta a přírodověda byla její součástí, měla zahrada jistě významnou roli v rozvoji přírodních věd a jejich studiu. Potom začátkem 20. století, v době počátku exaktních přírodovědných nebo botanických studií, se tu dělalo skutečně hodně výzkumů, zahrada opravdu sloužila k pěstování pokusných rostlin a samozřejmě tuto roli hraje i nadále. Slouží k pěstování rostlin pro studenty, tedy v zahradním zázemí, a tyto výzkumy posunují dnešní botanickou vědu vpřed. Bez zahrady by těžko vznikaly některé především diplomové nebo doktorandské práce, které tady studenti vypracovávají. Takže význam zahrady pro rozvoj některých univerzitních oborů je nezastupitelný.

Liliovník tulipánokvětý (Liriodendron tulipifera) patří mezi živoucí fosílie a patří k nejprimitivnějším rostlinným skupinám

Ve svém projevu jste se zmínila, že původní smíchovská zahrada měla 13 tisíc rostlinných exemplářů, kdežto vy v současné době máte jenom zhruba 5 tisíc. I když se všechno nedá přepočítávat jen na čísla nebo na kusy, jak je to možné?

Zahrada procházela v posledních, troufnu si říct třiceti až čtyřiceti letech poměrně problematickými obdobími. Nebylo tu vždy dobré vedení, byl tu socialismus, což mělo své negativní efekty i na zahradu, která, jak by se jinak zdálo, by v takových věcech měla být až na posledním místě. Samozřejmě otázky finančního charakteru jsou na místě. V zahradě se však i za složitých podmínek udělala za tu dobu spousta práce, zejména za vedení Ing. Pavla Smrže, který sem přišel z Liberce. Ten zpřístupnil veřejnosti uzavřené skleníky, vybudoval nové expozice a sbírky významně rozšířil, přestože počet jeho zaměstnanců se stále snižoval. My se samozřejmě budeme snažit co nejdříve pořídit nový soupis rostlin botanické zahrady (ten poslední je z r. 1977) a vytyčit koncepci dalšího rozvoje zahrady. Teď, dvacet let po sametové revoluci, kdy už přestává každý hledět jen na své komerční zájmy, nastává snad konečně čas i na tak nadstavbové záležitosti, jako je rozvoj a podpora vzdělávacích, kulturních a osvětových institucí.

Štětkovce (*Callistemon*) z čeledi myrtovitých jsou domácí především v Austrálii a jsou nápadně živě zbarvenými tyčinkami, které tvoří typické květenství v angličtině zvané "štětka na láhve" (*bottle-brush*) - nakonec i české jméno má stejný původ...

Zahrada často bývá přirovnávána k duši člověka. Co by bez ní byla?

Nevím, jestli zahrada je přímo duší člověka, ale duše tady pookřeje a to v každém ročním období - i v takovém pošmourném dnu, jako je ten dnešní, který se opravdu, co se týká počasí, moc nevyvedl. V zahradě člověk vždycky může něco najít, už jen to primární uklidnění, když odbočí z hlučné ulice a spočine v klínu zeleně uprostřed města.

Děkuji za rozhovor.

Jarní paleta barev azalek (Rhododendron) u vstupu do botanické zahrady láká každoročně stovky návštěvníků (Marie Kohoutová)